

Pomnik krzyża, który nie jest już odznaczeniem

W czasie II wojny światowej Gwardia Ludowa, która nie podporządkowała się polskiemu rządowi emigracyjnemu, by zastąpić Virtuti Militari, wymyśliła nowe odznaczenie bojowe. W okresie PRL nazwane zostało Orderem Krzyża Grunwaldu. I właśnie to odznaczenie ma swój pomnik na rynku w Cedyń.

Pomnik Orderu Krzyża Grunwaldu stanął w Cedyń w 1983 roku. Upamiętniać miał walki w Rejonie Pamięci Narodowej Cedyń- Gozdowice – Siekierki. Order Krzyża Grunwaldu nie jest już odznaczeniem od 1992 r.

Na zdjęciu pomnik Orderu Krzyża Grunwaldu w Cedyń

Sugestia IPN

Ważnym elementem pomnika Orderu Krzyża Grunwaldu jest Krzyż Grunwaldu. Zdaniem Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa - ma być ów Krzyż Grunwaldu z pomnika usunięty. Miecze są przedstawione równoległe, obok siebie, a IPN pisze: „miecze grunwaldzkie w ikonografii były zasadniczo przedstawione w formie skrzyżowanej”.

IPN chce też usunięcia tablicy znajdującej się na pomniku. Zresztą cały pomnik symbolizuje Krzyż Grunwaldu, bo temu jest poświęcony. IPN przypomina, że odznaczenie Krzyż Grunwaldu zostało ustanowione przez Gwardię Ludową i „w takiej formie jakiej ustanowili go zdrajcy narodu polskiej racji stanu, nie powinien istnieć w przestrzeni publicznej wolnej Polski”.

Problem Rady Miejskiej

Kompetencją rady gminy jest podejmowanie uchwał w sprawie wznoszenia pomników. Sam pomnik to budowla i jego wzniesienie wymaga uzyskania pozwolenia na budowę. Rada Miejska w Cedyń ma możliwość ustanowienia nowego pomnika. Musiałaby także znaleźć miejsce dla obecnego.

Tę sondę chcielibyśmy potraktować jako konsultację, która mogłaby Radzie ułatwić podjęcie decyzji.

Ustawa z 2016 r. zobowiązuje

Zgodnie z zapisami art. 5a ust. 1 Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, pomniki nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Również za podlegające usunięciu ustawodawca uznał pomniki odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944–1989.

Ustawa nie zostawia władzy uchwałodawczej zbyt dużego marginesu swobody. W Cedyń musieliśmy dokonać zmiany nazw ulic, które za patronów miały komunistycznych funkcjonariuszy.

W związku z zaistniałą sytuacją Rada Miejska musi podjąć pewne decyzje. Podczas dyskusji kilka pomysłów się już pojawiło. Możecie Państwo teraz albo zagłosować za jedną z nich (stawiając krzyżyk w białym polu), albo wpisać swoją propozycję w polu zielonym.

1. TMZC postuluje przeniesić dotychczasowy pomnik jako wartość artystyczną i edukacyjną (z nową tablicą). Na rynku proponuje postawić pomnik uniwersalnej idei np. nawiązujący do idei Wolności. W drodze konkursu powinni zrobić to artyści rzeźbiarze. Ale... na to potrzebne są pieniądze (TMZC proponuje zbiórkę społeczną).

2. Zostawić betonową część pomnika, a usunąć jedynie kontrowersyjny krzyż oraz zmienić tablicę zgodnie z zaleceniami IPN. Jest to ingerencja w dzieło sztuki, jakim zdaje się być pomnik. Jest to rozwiązanie najtańsze, które pozostawia bryłę pomnika, która wrosła już w przestrzeń miasta i jest częścią przestrzeni publicznej.

3. A może inna propozycja?

Jak rozwiązać problem?

Burmistrz Cedyń Adam Zarzycki pragnie aby sprawa była szeroko konsultowana. Chodzi o szerokie konsultacje społeczne. Pomnik nie może dzielić, ma łączyć **WSZYSTKICH** mieszkańców gminy Cedyń. W związku z tym powstała ta ulotka przygotowana przez Muzeum Regionalne w Cedyń i Towarzystwo Miłośników Ziemi Cedyńskiej.

Jaki - w związku z ustawą o dekomunizacji - powinien być los obecnego pomnika i ewentualnie przyszły monument?

Czy decydujemy się na:

1. Konkurs i budowę nowego pomnika?
2. Pozostawienie pomnika w obecnym kształcie z wymianą tablicy oraz krzyża na orła?

A może są inne propozycje?

Zagłosować można w sposób elektroniczny na portalu facebook lub tradycyjnie (przynieść ulotkę i wrzucić do urny w Muzeum Regionalnym w Cedyń).

Zapraszamy także do kontaktu mailowego lub listownego na adres: muzeum@cedynia.pl lub po prostu przyjść do muzeum i zostawić swoją propozycję.

Zapraszamy również na spotkanie w Urzędzie Miejskim w Cedyń (sala obrad) w dniu 25 października o godzinie 17:00).